

Rundskriv
fra
Riksadvokaten
R.nr. 3649/88

Del II-nr. 4/1988
Oslo, 30. desember 1988

247

*Statsadvokatene i
Politimesteren i*

Kombinasjon av ubetinget fengsel og ubetinget bot – straffelovens § 26 a

Adgangen til å kombinere ubetinget fengsel og ubetinget bot var tidligere hjemlet i en rekke straffebestemmelser. Disse bestemmelser gjelder fortsatt, men med vedtakelsen av straffelovens § 26 a den 12. april 1985 ble adgangen til slik kombinasjon uavhengig av om den er hjemlet i den enkelte straffebestemmelse. Til tross for dette viser anvendelsen av denne reaksjonsform ingen merkbar økning verken i 1985 eller 1986. Statistisk Sentralbyrå opplyser at det i forbrytelsessaker ble reagert med slik kombinasjon i henholdsvis 42, 43 og 41 saker i årene 1984, 1985 og 1986. Selv om forseelsene regnes med, blir tallene små. Statistikken fra Det sentrale straffe- og politiopplysningsregister (SSP) viser at reaksjonsformen bare er brukt i ca. 60 dommer for forseelser tilsammen i de tre nevnte år.

Begrunnelsen for straffelovens § 26 a var ønsket om å utvide domstolens muligheter til å fastsette en reaksjon tilpasset den enkelte siktede og det enkelte tilfellet. For en del lovovertrедelser må det av ulike grunner reageres med ubetinget fengselsstraff. Fengselskapasiteten er og vil i den nære fremtid være et problem for strafferettspleien. Kombinasjonen av ubetinget fengsel og ubetinget bot kan benyttes til å holde fengselsstraffen på et minimum, uten at straffens forebyggende virkninger svekkes. Kombinasjonen kan f.eks. anvendes ved grove fartsovertrедelser (jfr. rundskriv fra Riksadvokaten av 8. oktober 1986 — Del II nr. 2/86), falsk forklaring (straffelovens § 166) og forsikringsbedragerier (jfr. straffelovens § 272 første ledd).

Straffelovens § 26 a kan på den annen side benyttes når det er behov for å skjerpe straffereaksjonene. Straffeskjerpelsen kan enten gjennomføres ved å ilegge (en større) bot i tillegg til fengselsstraffen, eller slik at den skjerpede straff fordeles mellom fengsel og bot. I begge tilfeller vil resultatet samlet kunne bli en strengere straff, med mindre bruk av fengsel enn om fengselsstraff alene var alternativet, jfr. i denne forbindelse endringene i vegtrafikklovens § 31 annet—fjerde ledd av 24. juni 1988. En slik bruk av straffelovens § 26 a i skjerpende øyemed kan f.eks. være aktuelt for voldsforbrytelser som er av en slik karakter at ubetinget fengselsstraff er på sin plass. Også ved overtrедelse av nyere reguleringslovgivning, derunder miljøvernlovgivningen, kan det være aktuelt å benytte en kombi-

248

nasjon av ubetinget fengsel og ubetinget bot, når tilfellet først er så alvorlig at det er riktig å anvende ubetinget frihetsstraff.

Det lave antall dommer med kombinasjon av ubetinget fengsel og ubetinget bot kan bl.a. ha sammenheng med at påtalemyndigheten i liten grad legger ned påstand om slik kombinert straff. I tråd med foranstående synspunkter bør påtalemyndigheten i større grad vurdere å anvende denne mulighet til å holde antall dager fengsel nede uten at det svekker de pønale virkninger av reaksjonen.

Georg Fr. Rieber-Mohn

Tor-Geir Myhrer
statsadvokat